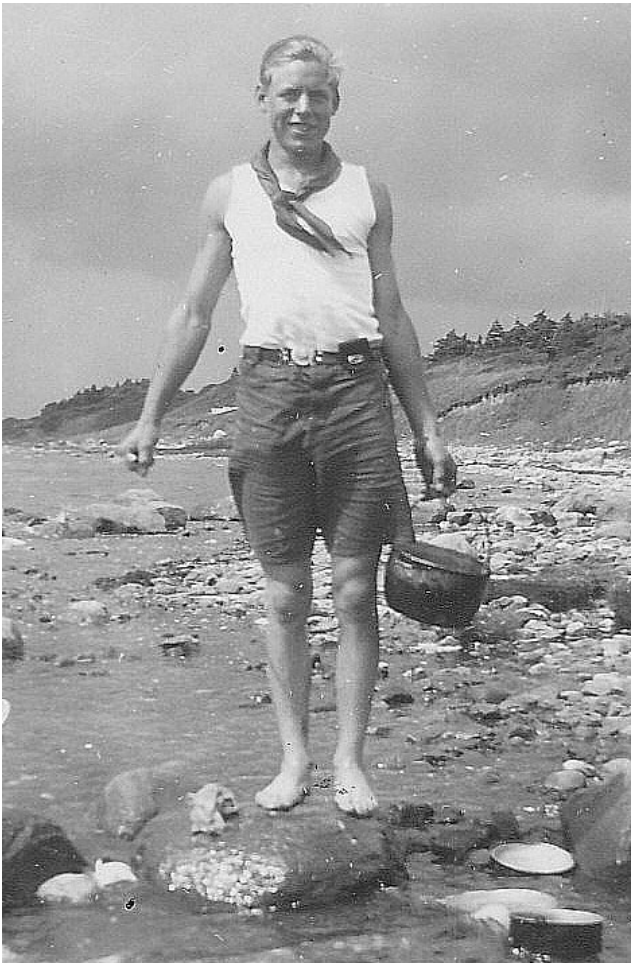

Verner Poulsen—en spejder-oldefar

Stenlændernes Spejdermuseum

2017

Stenlændernes Spejdermuseum

Kære alle

Så er det atter tid til at gøre status, og på Stenlændernes Spejdermuseum har det været travlt og hektisk.

Vi har navnlig været beskæftiget med besøg og "forskning". Vores særligt åbninger med besøg af spejdergrupper har næsten taget pusten fra os, da vi i perioder i foråret og på ny her i efteråret har kalenderen fuld. Hvis tempoet fortsætter vil vi have haft flere end 500 besøgende, som har gennemført vores aktiviteter om spejd i gamle dage.

De mange besøg har så også betydet, at vi har måtte drosle ned på mange af de planlagte andre aktiviteter, hvor især arkivet og registrering står højt på opgave-listen.

For ikke at slide de faste folk i museet helt op på besøg, har vi gjort tiltag til at få udvidet skaren af løsere hjælpere, der vil kunne bemande en aktivitets-base uden at binde sig til at kunne spejderhistoriens mange årstal udenad... Vi har således en håndfuld personer, der velvilligt stiller op og vi arbejder fortsat på at gøre denne flok større.

Navnlig de yngre årgange kræver 4 personer fra museet for at gennemføre et besøg og med den nye model, kan vi nøjes med 1 -2 faste folk.

Helt generelt er vores besøg meget populære og vi har indtil nu haft besøgende i aldersspændet 6 til 90 år. Og ung som gammel har givet udtryk for at have haft en meget lærerig oplevelse på museet.

Som altid fornyede vi vores en halvdel af udstillingen i forbindelse med Julemarkedet. Med vemod pillede vi udstillingen om

Pigespejdere ned og gjorde plads til hele tre nye udstillinger: JOTA, Sommerlejr og Spejderstamtræ.

Hver af disse udstillinger gav udfordringer til formidlingen. Spejderstamtræ udsprang af en ide om at prøve at vise spejderiet gennem flere generationer.

Efter at have efterlyst familier, hvor der har været spejdere gennem flere generationer, endte vi med Nils og min. Hvis vi "snyder" og tæller FDF med, kan Nils familie mønstre 5 generationer af spejdere, mens vi i min er på 4 generationer.

Udstillingen giver anledning til nogle gode snakke om hvorfor vi er så mange spejdere, der er gift med hinanden, og hvor spejder-ideen går i arv.

En anden udfordring gav udstillingen om Sommerlejr. Alle kender følelsen af sommerlejren. Men hvordan formidler vi den?

Vi fandt på at bygge et køkkenbord. Ikke særlig genialt. Men alligevel, for bordet er nyt og gammelt. Den ene halvdel er 1956 og den anden 2016. Og alt hvad du finder i den ene halvdel er også i den anden. Så der er en ny og en gammel kop, kniv, drikkedunk osv.

Det er sjovt og lærerigt på denne måde at få spejderne til at overveje om udviklingen altid har været til det bedre.

Spejdernes Lejr var jo den helt store oplevelse. Vores museum deltog med Ole, der havde dagbogen på programmet og i den grad fik gang i skriverierne. Vi har i øjeblikket mere end 200 spejdere, der skriver dagbog og de første dagbogsmærker er udleveret efter et år med aktivitet.

Ellers understregede SL2017 på ny, at vi skal være meget opmærksomme på at sikre historien for eftertiden. Den digitale tidsalder rummer risikoen for, at historien går tabt. Lidt poppet siger vi, at vi faktisk ved mere om korpslejren i 1935 end om SL2012. For fra lejren i 1935 har vi lejraviser og planlægningsbreve. Deltagerlister og regnskab.

Fra 2012 var det hele elektronisk og intet er gemt til museet, men ligger i bedste fald rundt om hos lokale folk—gemt på deres computere.

Så vi bliver nødt til selv at opsøge historien. På SL2017 lykkedes det mig at overbevise lejravisen om, at den også skulle udkomme i papirform, OG at de skulle gemme et ekstra eksemplar til museerne.

Nils benyttede lejren til at vandre den tynd for at få data til sin registrering af troppe, divisioner og grupper i DDS og DDP. Han er efterhånden kommet rigtig langt og alt er dokumenteret i hans regneark.

Vi håber, at kunne delagtiggøre alle museer i hans store arbejde til næste årsmøde. Men hvis I falder over jubilæumshæfter eller andet, er Nils meget interesseret.

Til næste år er det 100 år siden, at de første "junior-spejdere" så dagens lys. De kom til at hedde ulveunger og mon ikke det kan give anledning til en særudstilling. Det kunne være sjovt, hvis alle spejdermuseerne valgte at sætte fokus på dette og lave hver sin udstilling.

Dette års spejderhistoriske artikel har Ole skrevet, hvor han fortæller om hvordan vi formidler vores historie til vores omverden, så den bliver interessant og anvendelig. Dette er meget i tråd med oplægget til debatpunkt fra vores finske værter.

Med håb om et godt årsmøde.

Med Spejderhilsen

Morten Frederiksen, september 2017

Stenlænderne
Spejdermuseum

Formidling i øjenhøjde med vores publikum

”Har du set knapperne på den her uniform?”. ”Ja, passer de virkelig med de duelighedstegn, der er?”. ”Hmmm, korpsmærket er i hvert tilfælde fra samme periode”. ”Og se, kan du huske korpslejren i 1969. Det var tider”. ”Ja, de gode gamle dage”.

Billedet af nogle nostalgiske museumsfolk der sidder og drømmer sig tilbage til de gode gamle spejderdage er måske udbredt, men forhåbentligt ikke sandt.

Men hvad er egentlig vores opgave som spejdermuseum. Selvfølgelig skal vi sørge for at indsamle effekter og dokumentere spejderhistorien. Men hvis vi ikke får den formidlet, nytter det ikke så meget. Én måde at formidle spejderhistorien på, er ved at lave aktiviteter for besøgende spejdere. Hvis den nuværende tendens fortsætter året ud, vil vi på Stenlændernes Spejdermuseum i 2017 have lavet aktiviteter for over 500 spejdere!

En anden form for formidling er at sammenstille den viden og information, vi kan få fra vores effekter på museerne og gøre den tilgængelig for alle. Specielt er det sjovt, hvis man kan lukke nogle huller i den viden, der er tilgængelig.

Men er der virkelig flere huller tilbage? Kan man ikke bare søge på google og finde svaret? Desværre ikke. For et års tid siden forsøgte vi at google os til viden om tidligere korpslejre. Resultatet var nedslående. Vi kunne stort set ikke finde andet end navnet på lejren og det årstal den blev afholdt!

Det første vi kunne tilføre af ny viden fra museets samling var lejrmærkerne. Der kunne vi så have stoppet og lavet en oversigt over mærkerne og publiceret det. Men det er der jo ikke meget historieformidling over. Vi ville gerne hæve ambitionsniveauet og finde ud af, hvorfor mærkerne ser ud, som de gør.

Efter at have læst de gamle lejrbøger, lejraviser og en bunke spejderblade igennem, var vi næste i hus. For en enkelt lejr

måtte vi dog tage kontakt til vedkommende, der var lejrchef for at få historien.

Andre var mere oplagte, som f.eks. mærket fra Hvalpsund i 1974, hvor de blå pigespejdere og de gule drengespejdere er bundet sammen i et råbåndsknob.

Men vi stødte også på de første sjove historier. Blandt andet forklaringen på, hvorfor solen er blå på lejrmærket fra Blå Sommer 2004. Eller hvorfor der er et agern på mærket fra jubilæumslejren i Ebeltoft i 1959. Svarene kan ses på

www.spejderstaven.dk.

Undervejs var vi stødt på mange andre interessante og sjove historier fra lejrene. Derfor var det naturlige næste skridt at lave en fortælling om hver korpslejr. Hurtigt blev lejrene delt i to grupper: DDS før 1973 og DDS efter 1973.

Igen melder spørgsmålet sig: Hvad er det, vi skal formidle? Meget naturligt er det de ældste lejre, der adskiller sig mest fra den måde, vi holder lejr på i dag. Derfor kom formidlingen hurtigt til at fokusere på det, der var anderledes end i dag. På den måde kan fortællingerne både være en sjov historie, men den kan også anvendes til at sætte nutidens spejderlejre i perspektiv og give nogle refleksioner over forskellene fra før til nu.

Et eksempel på noget der er anderledes fra i dag er terrænlege. I forbindelse med den første korpslejr på Kalø i 1913 blev de tilhørende kampregler udførligt beskrevet. Et andet eksempel er det stramme dagsprogram fra Hindsgavllejren i 1919, hvor selv hvilene er lagt ind i programmet.

Efterhånden meldte der sig også nogle temaer over nogle karakteristika, der gik igen og som også udviklede sig. Det mest tydelige var nok konkurrenceelementet. Helt fra de første lejre var konkurrencerne en meget vigtig del af programmet. Det var både tropskonkurrencer som lejrslagning, morgengymnastik, patruljeforhindringsløb, tovtrækning og håndbold, samt individuelle konkurrencer som 100 m løb, svømning og kast med redningsreb.

Først i 1935 blev konkurrenceelementet nedtonet til fordel for fejringen af korpsets 25 års jubilæum. I 1946 vendte konkurrencerne dog tilbage, og først fra 1959 fik de mindre betydning på lejrene.

Når vi taler om korpslejrene fra 1973 og frem adskiller de sig mindre fra lejrene i dag. Samtidig kom vi her ind i en periode, som mange af dem, der er ledere i dag faktisk kan huske. På den måde kom formidlingen til at handle om gensynets glæde for nogle og samtidig om ting, der alligevel var anderledes end i dag.

Spejderne i dag kan f.eks. undre sig over, hvordan man kan være begejstret for, at der på lejren i 1974 blev opstillet hele 13 mønttelefoner på det centrale torv, så man kunne ringe hjem.

Et andet stort minde er koncerten med Gasolin på lejren i 1974. Den er der mange der husker tilbage på med stor begejstring.

Mange af dem, der husker tilbage har deres egen favoritkorpslejr. På Facebook har vi for flere af korpslejrene fået kommentarer på, at den og den lejr var den bedste nogensinde.

Når vi blev færdig med at skrive om en lejr blev beskrivelsen offentliggjort på spejderstaven.dk og vi lavede en nyhed på vores Facebook-side.

Den begejstring og feedback vi har fået har bekræftet os i, at vi har gjort noget rigtig. Formidlingsmæssigt er vi kommet ud over rampen. Ved at sammenstille viden fra vores kilder har vi lukket nogle huller i DDS' historie, så det nu er muligt at google sig til viden om tidligere korpslejre og enten få sig nogle ahaoplevelser eller gode gensyn med egne spejderoplevelser.

Stenløse, 27. august 2017

Ole Busk Poulsen